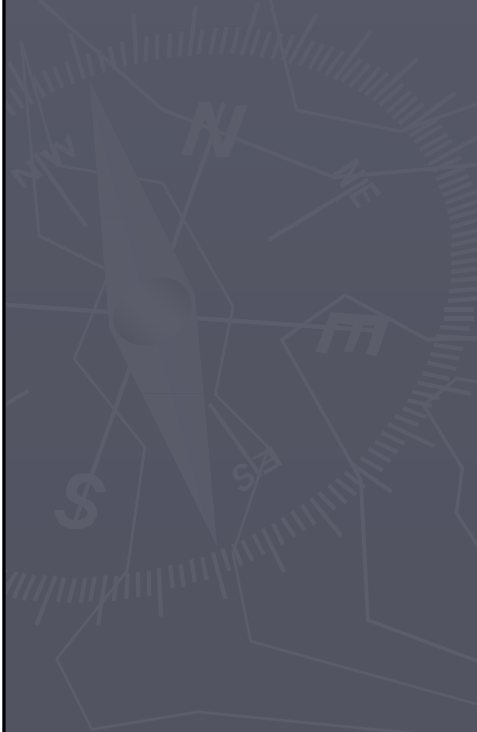

Přednáška č.5

I. pilíř sociálního zabezpečení **Sociální pojištění**

I. pilíř sociálního zabezpečení

- ▶ **Zdravotní pojištění** (zákon č.48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění)
- ▶ **Sociální pojištění** (zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na SPZ):
 - **důchodové pojištění**
 - **nemocenské pojištění**
 - **státní politika zaměstnanosti**

1. Zdravotní pojištění

Zdravotní pojištění můžeme rozdělit na dvě základní kategorie:

- ▶ **veřejné** (zákonné)
- ▶ **soukromé** (komerční)

1. Zdravotní pojištění

U zdravotního pojištění platí zásada, že v každém okamžiku musí být za každého pojištěnce někdo plátcem pojistného

Plátcí pojistného jsou:

- zaměstnavatelé
- stát
- osoby samostatně výdělečně (OSVČ) a osoby bez zdanitelných příjmů (OBZP)

1. Zdravotní pojištění

- ▶ výše pojistného veřejného zdravotního pojištění činí 13,5 % z vyměřovacího základu za rozhodné období.
- ▶ vyměřovacím základem je u zaměstnanců hrubá mzda.
- ▶ vyměřovacím základem OBZP je minimální mzda.
- ▶ vyměřovacím základem u OSVČ je 50 % příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení.
- ▶ pojistné se platí za jednotlivé kalendářní měsíce

2. Sociální pojištění

Pojištění na pravidelné peněžní dávky nahrazující výdělek v situaci, kdy je pojištěnec krátkodobě či dlouhodobě nemocen, na mateřské, ve stáří, při ztrátě zaměstnání

Zahrnuje:

- A. Důchodové pojištění** (zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění)
- B. Nemocenské pojištění** (zákon č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění)
- C. Státní politiku zaměstnanosti** (zákon č. 1./1991 Sb. o zaměstnanosti)

2. Sociální pojištění

Výše pojistného:

zaměstnanci 6,5 % z hrubé mzdy

zaměstnavatelé 25 % : 21,5 % na důchodové pojištění

2,3 % nemocenské pojištění

1,2 % politika zaměstnanosti

OSVČ – 29,2 %: 28 % důchodové

1,4 % nemocenské pojištění není povinné

1,2 % PZ

- od 1.1.2008 je zaveden strop pro odvod pojistného na sociální zabezpečení (tzv. stropování pojistného), který je na celý kalendářní rok ve výši 48násobku tzv. průměrné mzdy.
- Výše maximálního vyměřovacího základu pro rok 2009 činí 1 130 640 Kč.

2. Důchodové pojištění

Popis systému:

Český důchodový systém se skládá ze dvou částí.

- ▶ povinné základní důchodové pojištění
- ▶ penzijní připojištění se státním příspěvkem

Zabezpečované životní situace:

- ▶ stáří,
- ▶ invalidita,
- ▶ ovdovění a osiření.

Druhy dávek

Ze základního důchodového pojištění se poskytují tyto důchody:

- ▶ **starobní** (včetně tzv. předčasného starobního důchodu),
- ▶ **plný invalidní,**
- ▶ **částečný invalidní,**
- ▶ **vdovský a vdovecký,**
- ▶ **sirotčí.**

2. Důchodové pojištění

1. Starobní důchod

Podmínky nároku: dosažení určité věkové hranice

▶ **v roce 2007**

- Muži v 62 letech
- Ženy v 57 až 61 letech

▶ **v roce 2013**

- Muži v 63 letech
- Ženy v 59 až 63 letech

Konstrukce důchodu

Důchod se skládá ze dvou složek, a to:

- ▶ ze základní výměry (stanovené pevnou částkou stejnou pro všechny druhy důchodů bez ohledu na délku doby pojištění a výši výdělků) a
- ▶ z procentní výměry (jejíž výše závisí na výši výdělků a době pojištění)

2. Důchodové pojištění

1. Starobní důchod

Konstrukce důchodu

Parametry použité při výpočtu důchodu:

- ▶ rozhodné období
- ▶ vyloučené doby
- ▶ vyměřovací základ
- ▶ všeobecný vyměřovací základ
- ▶ přepočítací koeficient
- ▶ koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu
- ▶ roční vyměřovací základ
- ▶ osobní vyměřovací základ
- ▶ výpočtový základ.

2. Důchodové pojištění

2. Invalidní a částečně invalidní důchod

- Pojištěnec má nárok na plný invalidní důchod pokud:
 - a) se stal plně invalidním a získal potřebnou dobu pojištění
 - b) je plně invalidním následkem pracovního úrazu
- Výše: základní výměra plus 1,5 % výpočtového základu měsíčně
- Pojištěnec má nárok na částečný invalidní důchod pokud:
 - a) získal potřebnou dobu pojištění
 - b) následkem pracovního úrazu
- Výše: základní výměra plus 0,75 % výpočtového základu měsíčně

2. Důchodové pojištění

3. Pozůstalostní důchody

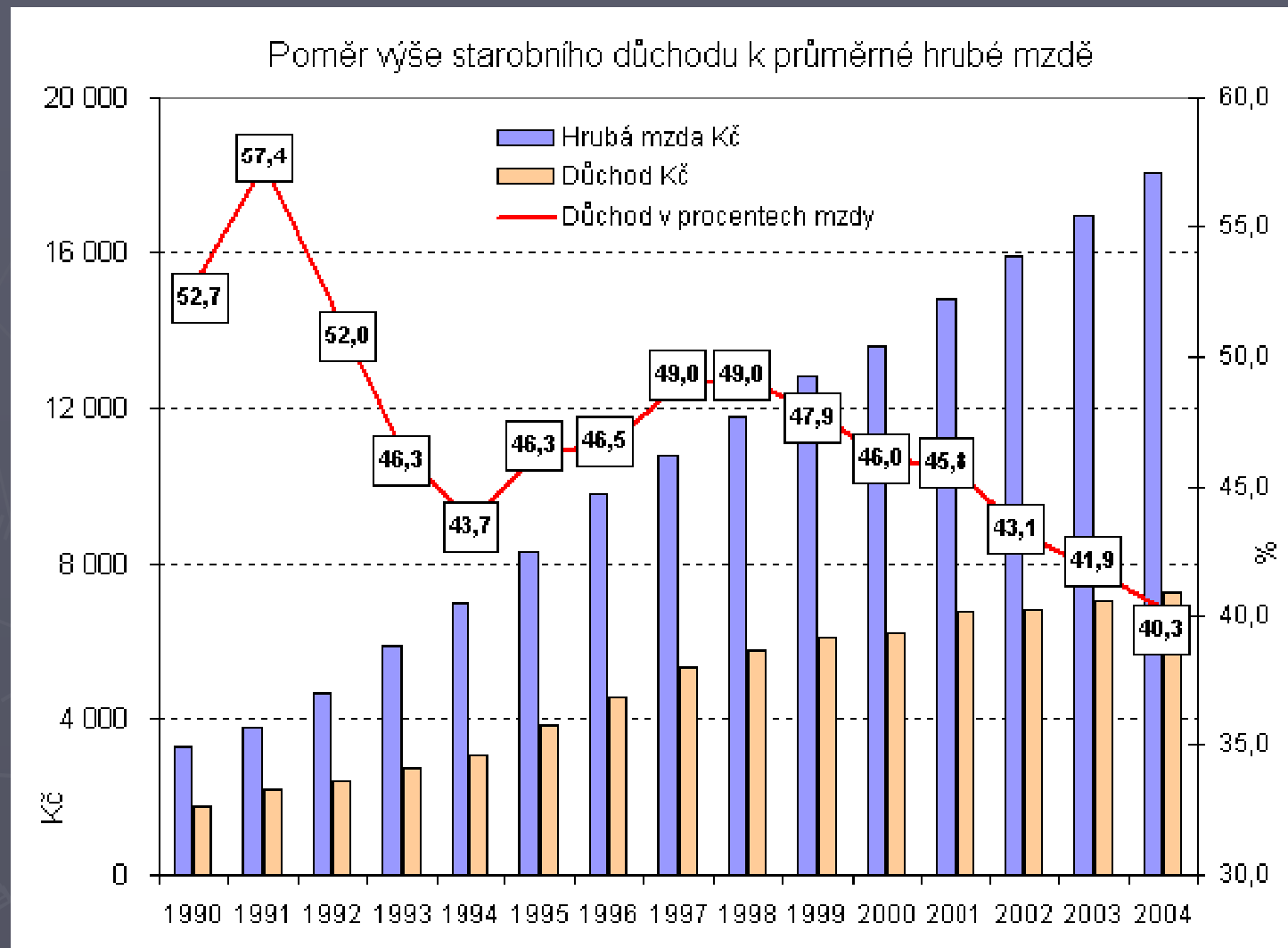
▶ Vdovský a vdovecký důchod

- Vdova má nárok na vdovský důchod po manželovi, který
 - a) byl poživatelem starobního, plného či částečně invalidního důchodu
 - b) nebo splnil ke dni smrti podmínky pro nárok na výše uvedené důchody
- náleží ji po dobu 1 roku od smrti manžela se zákonem jmenovanými výjimkami
- výše: základní výměra plus 50 % procentní výměry důchodu, na který by měl nárok manžel

▶ Sirotčí důchod

- Na sirotčí důchod má nárok nezaopatřené dítě, zemřel-li
 - ▶ rodič (osvojitel dítěte),
 - ▶ osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů
- výše: základní výměra plus 40 % procentní výměry důchodu, na který by měl nárok zemřelý v době smrti

2. Důchodové pojištění

Zdroj: ČSÚ

3. Nemocenské pojištění

- ▶ 1. 1. nabyl účinnosti zákon č. 187/2006 o nemocenském pojištění
- ▶ sjednocuje právní úpravu nemocenské pojištění pro zaměstnance, OSVČ a skupiny osob (policie, hasiči, celní správa, vězeňská služba, bezpečnostní informační služba)
- ▶ Podmínky účasti: minimálně 15 kalendářních dnů
minimální výše příjmu 2000 Kč

3. Nemocenské pojištění

Okruh pojištěných osob

Nemocenského pojištění jsou účastni:

- ▶ zaměstnanci,
- ▶ osoby samostatně výdělečně činné

Nemocenské pojištění řeší tyto sociální události:

- ▶ dočasná pracovní neschopnost
- ▶ karanténa
- ▶ ošetřování nemocného člena rodiny nebo ve vymezených případech péče o zdravé dítě mladší než 10 let
- ▶ těhotenství a mateřství

3. Nemocenské pojištění

Okruh pojištěných osob

Z nemocenského pojištění zaměstnanců se poskytují 4 dávky:

- ▶ nemocenské
- ▶ ošetřovné
- ▶ vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
- ▶ peněžitá pomoc v mateřství

Z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) se poskytují 2 dávky:

- ▶ nemocenské
- ▶ peněžitá pomoc v mateřství

3. Nemocenské pojištění

Nemocenská

- při dočasná pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz
- max. délka (podpůrčí doba): 380 dní
- výše: DVZ: hrubá měsíční mzda za rozhodné období (zpravidla 12 kalendářních měsíců) se podělí počtem kalendářních dnů připadajících na rozhodné období
- první 3 dny pracovní neschopnosti se dávka nevyplácí
- od 4. do 14. kalendářního dne pracovní neschopnosti poskytuje náhradu mzdy zaměstnavatel (pouze za pracovní dny) – 60 % RDVZ
- od 15. kalendářního dne se vyplácí nemocenská od státu
- 3 redukční hranice: I. redukční hranice 786 Kč, II. redukční hranice 1178 Kč, III. redukční hranice 2356 Kč
- procento: částka do I. RH se bude po celou dobu pobírání nemocenského a podpory při ošetřování člena rodiny započítávat z 90 %; částka nad I. RH do II. RH se se počítá ze 60 % a částka nad II. RH do III. RH se počítá 30 % a k částce nad III. RH se nepřihlíží.
- Procentní sazba pro výpočet nemocenského je odstupňována:
 - a) 60 % RDVZ (do konce 30. kalendářního dne pracovní neschopnosti)
 - b) 66 % RDVZ (od 31. do 60. kalendářního dne pracovní neschopnosti)
 - c) 72 % RDVZ (od 61. kalendářního dne pracovní neschopnosti)

3. Nemocenské pojištění

Podpora při ošetřování člena rodiny

- při péči o starší lidi, dítě do 10 let z důvodu nemoci nebo jiných zákonem stanovených důvodů → nutná společná domácnost
- maximálně po dobu 9 kalendářních dnů, popř. nejvýše 16 kalendářních dnů
- výše dávky: DVZ
- procento: 60 %

3. Nemocenské pojištění

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství

- převedení těhotné zaměstnankyně nebo matky na jinou méně placenou práci ze stanovených důvodů (zakázaná práce těhotným ženám, práce ohrožující zdraví)

Výše dávky: rozdíl mezi DVZ zjištěným ke dni převedení zaměstnankyně na jinou práci a průměrem jejích započitatelných příjmů připadajícím na jeden kalendářní den

- nejdéle do počátku 6. týdne před očekávaným datem porodu a nejdéle do konce devátého měsíce po porodu

3. Nemocenské pojištění

Peněžitá pomoc v mateřství

- účast ženy na nemocenském pojištění, trvání ochranné lhůty, nebo pobírání nemocenského až do začátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu
- žena, která byla alespoň 270 kalendářních dnů účastna na nemocenském pojištění v posledních dvou letech před porodem
- maximálně po dobu 28 týdnů, popř. 37 týdnů u vícečetných porodů
- výše dávky: DVZ
- procento: 70 %

4. STÁTNÍ POLITIKA ZAMĚŠTANANOSTI

Podpora v nezaměstnanosti

Nárok má ten, kdo:

- během posledních 3 let alespoň 12 měsíců zaměstnán nebo podnikal, pečoval o dítě
- platil SP
- požádal úřad práce o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti
- nedostává plný invalidní nebo starobní důchod
- Délka: do 50 let 5 měsíců; od 50 do 55 let 8 měsíců; nad 55 let 11 měsíců
- Výše: první 2 měsíce 65 % průměrné čisté mzdy; další 2 měsíce 50 % průměrné čisté mzdy; zbytek doby 45 % průměrné čisté mzdy
- Max. výše: 0,58 násobek průměrné mzdy (13 307 Kč)